

(๒๓)

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๒

เรื่องพิจารณาที่ ๑/๒๕๖๑

วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๒

เรื่อง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๘/๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง และวรรคห้า หรือไม่

ศาลอุทธรณ์แผนกคดีทุจริตและประพฤติมิชอบส่งคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๑ กับพวก รวม ๓ คน เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ข้อเท็จจริงตามหนังสือส่งคำโต้แย้งของจำเลยทั้งสามและเอกสารประกอบสรุปได้ดังนี้

พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ ๒ เป็นโจทก์ ยื่นฟ้องนายปกติ กิระวานิช เป็นจำเลยที่ ๑ นายศิริชัย ไพโรจน์บริบูรณ์ เป็นจำเลยที่ ๒ และนางยุวรี อินนา เป็นจำเลยที่ ๓ ต่อศาลอาญาในฐานะความผิดร่วมกันใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริต ร่วมกันปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และประชาชน และปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๓ โดยคดีนี้เป็นคดีที่มีผู้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) และกรมควบคุมมลพิษได้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน กองบังคับการปราบปราม ต่อมาพนักงานสอบสวน

- ๒ -

ได้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำการไต่สวน และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติว่าจำเลยทั้งสาม มีความผิดทางอาญา จึงส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดเพื่อดำเนินคดีอาญาต่อไป

ต่อมาศาลอาญามีคำพิพากษาว่าจำเลยทั้งสามมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ และมาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๓ ให้จำคุกคนละ ๒๐ ปี จำเลยทั้งสามยื่นอุทธรณ์ และได้แย้งว่าการพิจารณาคดีของศาลอาญา โจทก์อ้างเอกสารหลักฐานจำนวนมากและส่วนใหญ่ เป็นพยานหลักฐานของฝ่ายโจทก์ที่รวบรวมมาจากการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งมีการสอบ คำให้การพยานบุคคลจำนวน ๑๑๖ ปาก แต่ในชั้นสืบพยาน โจทก์อ้างพยานบุคคลไม่ครบทุกปาก และถึงแม้จำเลยทั้งสามจะได้โต้แย้งคำเบิกความพยานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกปาก แต่ศาลอาญา อนุญาตให้มีพยานบุคคลเข้าเบิกความเพียง ๒๕ ปากเท่านั้น จำเลยทั้งสามจึงไม่มีโอกาสและไม่ได้ รับโอกาสถามค้านหรือซักถามพยานเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจำนวน ๙๑ ปาก จำเลยทั้งสาม จึงโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๘๘/๑ และระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยใช้ ระบบไต่สวนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา ๒๗๕ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๖ ข้อ ๑๕ ที่บัญญัติให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ยี่ดรายงานและสำนวนคดีของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นหลักในการพิจารณา ทำให้จำเลยทั้งสาม ไม่สามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่และเสียสิทธิในการได้รับการพิจารณาคดีที่ถูกต้องเป็นธรรม รวมทั้ง ไม่มีโอกาสตรวจสอบโต้แย้งและถามค้านพยานดังกล่าวในชั้นการสอบสวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และในชั้นการพิจารณาของศาลอาญา ซึ่งเท่ากับเป็นการพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลย นอกจากนี้ ยังเป็นการทำลายระบบตรวจสอบถ่วงดุลตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นการบังคับ ให้ศาลต้องนำรายงานการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งเป็นองค์กระอิสระที่ทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร มาใช้เป็นหลักในการพิจารณาพิพากษาคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ขัดต่อหลักการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลและเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรม ดังนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๘๘/๑ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และ

- ๓ -

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๔๐ (๒) (๓) และ (๓)

ศาลอุทธรณ์แผนกคดีทุจริตและประพฤติมิชอบเห็นว่า คำโต้แย้งของจำเลยทั้งสามต้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๔ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๑ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๒ และไม่ปรากฏว่ามีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในกรณีดังกล่าว จึงส่งคำโต้แย้งของจำเลยทั้งสามเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๘/๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๔๐ (๒) (๓) และ (๓) หรือไม่

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญจะรับหนังสือส่งคำโต้แย้งที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ไว้พิจารณาวินิจฉัยได้หรือไม่ เห็นว่า คำโต้แย้งนี้เป็นกรณีที่จำเลยทั้งสามโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๘/๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๔๐ (๒) (๓) และ (๓) ซึ่งเมื่อพิจารณาเทียบเคียงกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ แล้ว มีหลักการทำนองเดียวกันกับมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง และวรรคห้า ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงพิจารณาวินิจฉัยคำโต้แย้งนี้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้ ข้อพิจารณาต่อไปมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับหนังสือส่งคำโต้แย้งนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ หรือไม่ เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๘/๑ เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดียี่ครายงานและสำนวนคดีของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นหลักในการพิจารณาและอาจไต่สวนหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นควร และให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาไปโดยใช้ระบบไต่สวนตาม

ระเบียบที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกากำหนด ซึ่งเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลอุทธรณ์แผนกคดีทุจริต และประพฤติมิชอบจะใช้บังคับแก่คดี และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับ บทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้มาก่อน กรณีจึงต้องด้วยหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง จึงมีคำสั่งรับไว้พิจารณาวินิจฉัย และเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา จึงให้สำนักงานศาลยุติธรรม ส่งสำเนาคำพิพากษาศาลอาญาในคดีดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยบทเฉพาะกาล มาตรา ๑๕๒ วรรคสี่ บัญญัติว่า “เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาและพิพากษาของศาลสำหรับคดีที่ยื่นฟ้องหรือ ยื่นคำร้องต่อศาลไว้แล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้ถือว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม ยังมีผลใช้บังคับอยู่จนกว่าคดีจะถึงที่สุด” พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๘/๑ จึงยังเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ศาลอุทธรณ์แผนกคดีทุจริตและประพฤติมิชอบจะต้องใช้บังคับแก่คดีดังกล่าวอยู่ ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงพิจารณาวินิจฉัยคำโต้แย้งของจำเลยทั้งสามต่อไปได้

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำโต้แย้งของจำเลยทั้งสามและเอกสารประกอบแล้วเห็นว่า คดีมีข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ จึงกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๘/๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง และวรรคห้า หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย โดยบัญญัติถึงเงื่อนไขในการตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัด สิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลจะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขในการตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือ เสรีภาพของบุคคลจะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้ บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือ เสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้ง ต้องระบุเหตุผลผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย นอกจากนี้กฎหมายดังกล่าวต้องมี

- ๕ -

ผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติรับรองความเสมอภาคของบุคคล และวรรคห้า เป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพของทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐ ให้มีสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่กฎหมายกำหนดในส่วนเฉพาะการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจริยธรรม

สำหรับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐๑ มาตรา ๓๐๒ มาตรา ๓๒๕ และมาตรา ๓๓๑ เพื่อกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวที่มุ่งเน้นการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และต่อมามีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้คงหลักการเช่นเดียวกันกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ โดยมาตรา ๓๐๒ บัญญัติให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๑ มีผลใช้บังคับต่อไป และมีการปรับปรุงโดยแก้ไขเพิ่มเติมในปี ๒๕๕๔ เพื่อให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๐ (๓) โดยมาตรา ๕๘/๑ เป็นบทบัญญัติอยู่ในหมวด ๘ ว่าด้วยการตรวจสอบเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา ๒๗๕ ของรัฐธรรมนูญ โดยความในวรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “กรณีที่มีการฟ้องผู้ถูกกล่าวหาเป็นคดีอาญาต่อศาลที่มีเขตอำนาจในการพิจารณาคดี ให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดียึดรายงานและสำนวนคดีของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นหลักในการพิจารณาและอาจไต่สวนหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นควร” วรรคสอง บัญญัติว่า “ในการดำเนินคดีตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาไปโดยใช้ระบบไต่สวน ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกากำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา” และวรรคสาม บัญญัติว่า “ให้นำความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้บังคับกับการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลทหารด้วยโดยอนุโลม เว้นแต่ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาให้เป็นไปตามระเบียบที่ที่ประชุมใหญ่ศาลทหารสูงสุดกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา” ซึ่งต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๕๖ มีการออกระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยใช้ระบบไต่สวนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตาม

- ๖ -

มาตรา ๒๗๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้กำหนดวิธีพิจารณาในศาลชั้นต้นตั้งแต่การรับฟ้องและการนั่งพิจารณา การยื่นบัญชีระบายนและการตรวจพยานหลักฐาน การพิจารณาและไต่สวนพยานหลักฐาน รวมถึงการอุทธรณ์และฎีกา โดยระเบียบที่ประชุมใหญ่ ๆ ข้อ ๓ กำหนดนิยาม “การไต่สวน” หมายความว่า การดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ของศาลเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน การตรวจพยานหลักฐาน การนั่งพิจารณา และการสืบพยาน ข้อ ๕ วรรคสอง กำหนดไว้ว่า วิธีพิจารณาใดซึ่งระเบียบนี้มีได้กำหนดไว้โดยเฉพาะ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้ ข้อ ๑๔ วรรคหนึ่ง กำหนดไว้ว่า ในวันตรวจพยานหลักฐาน ... ให้คู่ความแถลงแนวทางการเสนอพยานหลักฐานต่อศาล และให้ศาลสอบถามคู่ความถึงความเกี่ยวข้องกับประเด็นและความจำเป็นที่ต้องสืบพยานหลักฐานที่อ้างอิงตลอดจนการยอมรับพยานหลักฐานของอีกฝ่ายหนึ่ง และข้อ ๑๕ กำหนดไว้ว่า ในการพิจารณาพิพากษาคดี ให้ศาลยึดรายงานและสำนวนคดีของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นหลักในการพิจารณาและอาจไต่สวนหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นสมควร และในการไต่สวน ให้ศาลมีอำนาจเรียกพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานหรือบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ หรือดำเนินการอื่นใดเพื่อประโยชน์แก่การพิจารณา รวมทั้งมีอำนาจสั่งให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการ ป.ป.ช. หน่วยงานหรือบุคคลใด ตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมแล้วรายงานให้ศาลทราบและจัดส่งพยานหลักฐานดังกล่าวต่อศาลภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด

เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๘/๑ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ประกอบระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยการดำเนินกระบวนการโดยใช้ระบบไต่สวนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา ๒๗๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๖ แล้วเห็นว่า จำเลยหรือผู้ถูกกล่าวหาย่อมมีสิทธิในการต่อสู้คดีอย่างเต็มที่และได้รับการพิจารณาคดีจากศาลที่เป็นผู้มีหน้าที่ค้นหาความจริง และใช้บังคับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง บทบัญญัติมาตรา ๕๘/๑ วรรคหนึ่ง เพียงแต่บัญญัติให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนำรายงานและสำนวนคดีของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มาเป็นหลักในกระบวนการพิจารณาเท่านั้น ไม่ได้เป็นบทบังคับให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีต้องรับฟังข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเป็นยุติตามที่ปรากฏในรายงานและสำนวนคดีของคณะกรรมการ

- ๓ -

ป.ป.ช. แต่ประการเดียว เนื่องจากกระบวนการในชั้นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อดำเนินคดีอาญาต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายนี้เป็นเพียงกระบวนการชั้นแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในเบื้องต้นก่อนยื่นฟ้องคดีอาญาต่อศาลเท่านั้น ซึ่งศาลยังคงมีอำนาจวินิจฉัยชี้ว่าหนักพยานหลักฐานแห่งคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗ และมาตรา ๒๒๗/๑ และมีอำนาจเรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการมาเพื่อประกอบการวินิจฉัยได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๕ ส่วนโจทก์ก็ต้องมีภาระการพิสูจน์การกระทำและเจตนาของจำเลยให้ครบองค์ประกอบความผิดเช่นเดียวกับความผิดอาญาทั่วไป และจำเลยยังคงมีสิทธิในการต่อสู้คดีเสนอพยานหลักฐาน รวมทั้งโต้แย้งและนำสืบหักล้างพยานหลักฐานของกลุ่มความอีกฝ่ายหนึ่งได้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๘/๑ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง จึงไม่ได้จำกัดสิทธิในการต่อสู้คดีของจำเลย อีกทั้งไม่ได้เป็นบทบัญญัติที่เป็นข้อสันนิษฐานตามกฎหมายที่มีผลเป็นการสันนิษฐานความผิดของจำเลยแต่อย่างใด โดยต่างฝ่ายก็มีภาระการพิสูจน์ ไม่ได้เป็นการผลักภาระการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ให้ตกแก่จำเลย แต่เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่สอดคล้องกับสิทธิของจำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง ที่จะต้องได้รับการพิจารณาคดีโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย ไม่ได้เป็นข้อสันนิษฐานความรับผิดชอบอาญา บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวจึงไม่ขัดต่อหลักนิติธรรมเพราะการพิจารณาคดีกระทำโดยองค์กรศาลซึ่งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการ และไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

ส่วนที่จำเลยทั้งสามโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๘/๑ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคล ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น เห็นว่า ในประเทศไทยการดำเนินคดีอาญากับเจ้าหน้าที่ของรัฐในฐานะทุจริตต่อหน้าที่ได้พัฒนาการมาเป็นลำดับเพื่อขจัดปัญหาการทุจริตต่อหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตขึ้น เพื่อกำหนดมาตรการและวิธีป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน

- ๘ -

อันเป็นภัยร้ายแรงที่กระทบกระเทือนต่อประโยชน์ส่วนรวม โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ขึ้นมาคณะหนึ่งเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าว เพื่อให้การใช้บังคับกฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิผล ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๐ (๓) บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐาน ทูจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการด้วย บทบัญญัติมาตรา ๕๘/๑ จึงเป็น บทบัญญัติที่ใช้บังคับเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ซึ่งสถานะของเจ้าหน้าที่ ของรัฐมีความแตกต่างไปจากบุคคลทั่วไป จึงต้องดำเนินคดีอาญาที่แตกต่างกัน ส่วนการพิจารณา พิพากษาคดีของศาล จำเลยหรือผู้ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐยังคงได้รับสิทธิในการต่อสู้คดี ตามวิธีพิจารณาคดีในชั้นศาลอย่างเป็นธรรม โดยมีศาลเป็นองค์กรตรวจสอบและถ่วงดุลการดำเนินการ ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เช่นเดียวกันกับในคดีอาญาทั่วไป ดังนั้น กระบวนพิจารณาพิพากษาคดี ของศาลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๘/๑ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง แม้จะมีความแตกต่างไปจากวิธีพิจารณาคดีอาญาสำหรับบุคคลทั่วไปอยู่บ้าง แต่ก็มีความจำเป็นต้องกระทำเพื่อปราบปรามการทุจริตในวงงาน ราชการที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ส่วนรวม บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวจึงไม่เป็นการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรม เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคลซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่อย่างใด บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และวรรคห้า

ส่วนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๘/๑ วรรคสาม ที่บัญญัติให้นำบทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสอง มาใช้บังคับกับการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลทหารนั้น ไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลอุทธรณ์ แแผนกคดีทุจริตและประพฤติมิชอบจะใช้บังคับแก่คดี และไม่เกี่ยวข้องกับคำโต้แย้งของจำเลยทั้งสาม จึงไม่จำต้องวินิจฉัย

- ๕ -

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๘/๑ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง และวรรคห้า

(คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๒)

(นายจรูญ กักดีชนากุล)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายชัย ชลวร)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายบุญส่ง กุลบุปผา)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายปัญญา อุดชาชน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายวรวิทย์ กังศศิเทียม)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ